

FÖRSLAG TILL YTTRANDE

Datum
2015-03-30
Handläggare
Olle Nordell
olle.nordell@landskrona.se

Yttrande över "Förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökonsekvensbeskrivning för Södra Östersjöns vattendistrikt"

Vattenmyndigheten för södra Östersjön har utarbetat ett förslag till förvaltningsplan, miljökvalitetsnormer, åtgärdsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt. Ärendet har gått ut i ett brett samråd där vattenmyndigheten framhåller att vattenrådets synpunkter är värdefulla. Vattenmyndigheten vill att remissen ska besvaras genom att fylla i ett webbformulär med frågor.

Saxån-Braåns vattenråds yttrande

Förvaltningsplanen är en bra sammanställning och ger en övergripande beskrivning av arbetet och situationen i Södra Östersjöns vattendistrikt. Åtgärdsprogrammet har utvecklats och några nya förslag på åtgärder som kan ha effekt på vattenkvaliteten har tillkommit. Dock kan det konstateras att efter drygt tio år med vattenförvaltning har förhållandevis lite skett i verkligheten jämfört med utvecklingen av administrativa åtgärder såsom t ex databaser, statusbedömningar, allehanda utredningar och framställande av dokument. En analys och redovisning av vilka konkreta förbättringar som skett i vattenförekomsterna till följd av vattenförvaltningen vore intressant för få ta del av. Vidare kan en ekonomisk analys av kostnaderna för vattenförvaltningens administration jämfört med de kostnader som lagts ner på konkreta åtgärder i verkligheten också vara av värde. Det kan konstateras att Vattenmyndigheternas samrådsmaterial är väl genomarbetat och mycket omfattande. Tyvärr kräver det en hel del bakgrundskunskap och resurser (=tid) för att aktörer ute i bygden skall kunna utnyttja materialet fullt ut.

Dock kan det konstateras att en hel del blivit gjort genom landsbygdsprogrammets våtmarksstöd, stöd till skyddszoner och andra åtgärder för att minska näringsläckaget från jordbruksmark. Till detta kommer frivilligt arbete från enskilda, markägare, kommuner och vattenorganisationer för vattenvårdande åtgärder som t ex våtmarks byggande. Till detta kommer också Länsstyrelsers och kommunernas tillsynarbete för att minska påverkan från punktkällor. Vidare

Landskrona stad

Stadshuset

261 80 Landskrona

Besöksadress Drottninggatan 7

Tfn 0418-47 06 00

Fax 0418-47 06 03

miljo@landskrona.se

www.landskrona.se/miljo

Bankgiro 868-6123

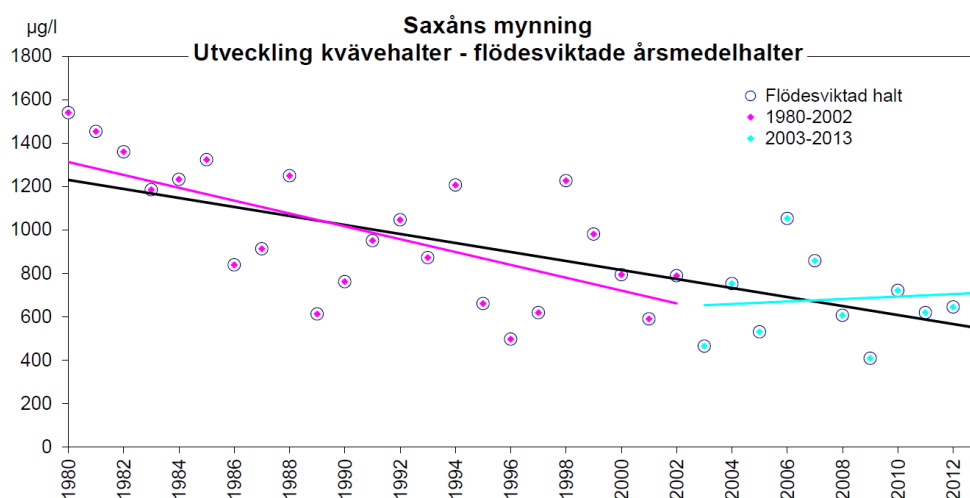
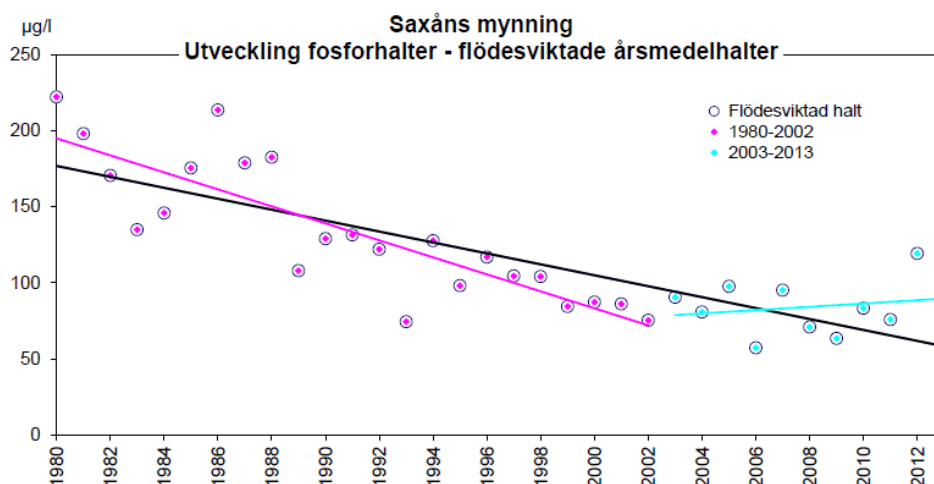
Postgiro 12345-5

Org.nr 212000-1140

2015-04-02 08:41

kan arbete med att förbättra reningsgraden enskilda avlopp förbättra vattenkvaliteten i vissa regioner.

Vid analys av vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag kan det konstateras att förbättringar har skett sedan 1980-talet men i västskånska åar tycks minskningen av närsalter avtagit de senast tio åren.

Det finns därmed all anledning att anta att kraftfulla och vattenvårdande åtgärder fortfarande behöver genomföras. Medel för dessa ofta kostsamma åtgärder behöver anslås.

Förutom att försöka att rena vatten efter källan finns det ett antal tämligen enkla administrativa åtgärder som kan genomföras för att hindra att näringsläckaget når vattendragen. Bland dessa kan följande nämnas:

1. Det är olämpligt att låta jordbruksmark som man med stor sannolikhet vet översvämmas varje år ligga plöjd över vintern.
2. Vid omläggning av täckdikning (som sker med några decenniers mellanrum) eller ny täckdikning ska där så är tekniskt möjligt och inte ekono-

misk orimligt dräneringsvattnet ledas genom ett vattenrenade anordning t ex damm, våtmark, kalkfilterdike etc innan det leds ut i vattendragen.

3. Erosionsbenägna områden med hög fosforbelastning behöver åtgärdas.
4. Obligatoriska skyddszoner längs vattendrag i helåkersbygder där behov finns.

Angående åtgärdsprogrammet kan det konstateras att samrådsmaterialet anger att det ska finnas en sammanställning över vilka åtgärder som genomförts eller är möjliga/lämpliga i respektive huvudavrinningsområde (t ex Saxån och Braån). Det är inte möjligt med en rimlig arbetsinsats att ta fram det materialet och se var åtgärderna lokaliserade. Det är därmed inte möjligt att bedöma relevansen i förslaget till åtgärdsprogram.

Vattenmyndigheterna har konstruerat en databas med tillhörande kartmaterial där i stort sett alla uppgifter som berör vattenförekomsterna har samlats. Databasen är mycket innehållsrik om än svårarbetad för sällananvändarna.

Förslagen till åtgärder har adresserats till olika myndigheter och är i huvudsak av administrativ karaktär.

Saxån-Braåns vattenråd menar att många framgångsrika vattenvårdande åtgärder har genomförts de senaste decennierna. Avloppsreningsverken har byggts ut och har generellt god standard, dock är en översyn av funktionen och arbeten behöver göras för att minimera bräddningar av orenat avloppsvatten. Under de senaste åren har arbeten med att förbättra de enskilda avloppen utförts, detta arbete har nu intensifierats. Punktutsläppen från industrier har reducerats kraftigt. I tätbefolkade slättbygder är det nu den mer diffusa belastningen som påverkar vattenkvaliteten negativt. Bland dessa kan belastning från, vägtrafik, dagvatten, och samhällen med hårdgjorda ytor nämnas. Försurande ämnen från skog och ”brunifiering” är inte aktuellt i de västskånska vattendragen. Trots omfattande åtgärder inom jordbrukssektorn står den fortfarande för en stor del av den negativa påverkan på vattenkvaliteten och då särskilt när det gäller kväve, fosfor, grumlighet och rester av bekämpningsmedel. I detta sammanhang måste man naturligtvis beakta jordbrukets positiva värden. Först och främst för produktion av bra närproducerade livsmedel. Jordbrukets betydelse för landskapsbilden och naturvården är ju också mycket stora och betydelsefulla för både städernas och landsbygdens invånare.

Sammanfattningsvis menar Saxån-Braåns vattenråd att det finns behov av ytterligare vattenvårdande åtgärder. Flertalet av dessa bör kunna inrymmas inom landsbygdsprogrammets miljöstöd. Där bör också centrala myndigheter arbeta för att underlätta de administrativa bördorna så att det ska vara enkelt snabbt att få medel till vattenvårdande åtgärder. Viktigt är också att kostnadstäckningen är hög. Vidare är det viktigt att det ska finnas enkla möjligheter att få externa medel (bl a LONA; LOVA, Parterskapsmedel) till vattenvårdande åtgärder. Resurserna behöver ökas påtagligt. Det omfattande utredningsarbetet som har lagts ned på att ta fram samrådsmaterialet bör räcka långt för att kunna genomföra åtgärder i praktiken. Fokus bör flyttas från utredningsarbete till att genomföra vattenvårdande åtgärder i verkligheten!

Bakgrund

Samrådet omfattar följande dokument:

1. Förslag på förvaltningsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt 2015-2021.

Förvaltningsplanen sammanfattar arbetsmetoder och resultat inom vattenförvaltningen från 2009 och fram till idag. Planen ger även en kort beskrivning av inriktningen på det fortsatta vattenförvaltningsarbetet. Sidantal 200.

2. Förslag till miljö kvalitetsnormer för Södra Östersjöns vattendistrikt 2015-2021

Tabellerna över MKN är bilaga 8 till Förslag på förvaltningsplan. Tabellerna innehåller förslag till vilka miljö kvalitetsnormer som ska gälla för distriktens vatten. Tabeller med förslag på miljö kvalitetsnormer för varje vattenförekomst trycks inte utan är endast tillgängliga digitalt.

I bilaga 8 (428 sidor) framgår att vattenförekomsterna i Råån och Saxån-Braån att

Grund-information	Ekologisk status		Kemisk ytvattenstatus			
	Vatten-förekomst	Status 2014	Kvalitetskrav och tidpunkt	Status 2014	Kvalitetskrav	Tidsfrist
SAXÅN: Välabäcken-källa	Måttlig ekologisk status	God ekologisk status 2027	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus med undantag för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Måttlig ekologisk status
SAXÅN: Havet-Braån	Måttlig ekologisk status	God ekologisk status 2027	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus med undantag för Kvicksilver och kvicksilverföreningar och Isoproturon	God kemisk ytvattenstatus 2021 för Isoproturon	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus för Kvicksilver och kvicksilverföreningar
Välabäcken	Otillfredsställande ekologisk status	God ekologisk status 2027	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus med undantag för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Otillfredsställande ekologisk status
SAXÅN: Braån-Välabäcken	Måttlig ekologisk status	God ekologisk status 2027	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus med undantag för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Måttlig ekologisk status
Braån	Otillfredsställande ekologisk status	God ekologisk status 2027	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus med undantag för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Otillfredsställande ekologisk status
Råån	Måttlig ekologisk status	God ekologisk status 2027	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus med undantag för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Uppnår ej god kemisk ytvattenstatus för Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Måttlig ekologisk status

Detta innebär att åtgärder för att god status ska kunna uppnås ska genomföras. Förutom dessa vattenförekomster finns några småbäckar som mynnar direkt i havet. Dessa kan antas ha otillfredsställande eller måttlig ekologisk status.

3. Samhällsekonomisk konsekvensanalys av förslag på åtgärdsprogram för Södra Östersjöns vattendistrikt 2015-2021.

Den samhällsekonomiska konsekvensanalysen är en del av förslaget till åtgärdsprogram. Sidantal 128.

4. Sammanställning av underlag till Åtgärdsprogram

Dessa sidor är bilaga 1 till Förslag på åtgärdsprogram för Södra Östersjöns vattendistrikt 2015-2021. Sidorna visar de åtgärder som behöver göras på regional nivå och hur dessa återkopplar till beslut på nationell nivå. Sammanställningarna visar genomförda, planerade och möjliga åtgärder per så kallat åtgärdsområde. För att motivera åtgärderna visas information om status (ekologisk-, kemisk-, kvantitativ status), miljökvalitetsnormer, påverkan, miljöproblem samt förbättringsbehov. Om inget annat anges hämtas tabell-, diagram- och kartdata direkt från aktuell klassning i VattenInformationssystem Sverige (VISS). Se <http://www.viss.lansstyrelsen.se/>

Här kan man med viss svårighet få information om genomförda och möjliga åtgärder i avrinningsområdena.

5. Miljökonsekvensbeskrivning av förslag till åtgärdsprogram för Södra Östersjöns vattendistrikt 2015-2021

Miljökonsekvensbeskrivningen är en generell och övergripande beskrivning av de miljökonsekvenser som det föreslagna åtgärdsprogrammet väntas få. Sidantal 60.

Materialet i sin helhet kan nås på: <http://www.vattenmyndigheterna.se/Sv/sodra-ostersjon/deltagande-och-dialog/samrad-infor-storre-beslut/samrad-forvaltningscykeln-2009-2015/Pages/default.aspx>

Bilaga 1.

Sammanfattning av Förslag till förvaltningsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt 2015 – 2021.

Vatten ger så mycket mer än livsviktigt dricksvatten – alla ekosystem och all tillverkning av produkter är beroende av vatten. Vi har ett kollektivt ansvar och därför behöver alla bidra i arbetet med att förvalta vårt gemensamma vatten; myndigheter, verksamhetsutövare och privatpersoner. Vattenförvaltning syftar till att skydda och bevara vattenresurserna för framtiden och arbeta för en långsiktigt hållbar vattenanvändning för alla. Förvaltningen av vatten sker med utgångspunkt i vattenförvaltningsförordningen, miljöbalken och Sveriges miljö kvalitetsmål.

Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram riktar sig till myndigheter och kommuner. När åtgärderna sätts i verket kommer de däremot att beröra var och en av oss genom till exempel ändrade regler, skatter och prioriteringar vid planering.

Vattenförvaltningen sker i sexårscykler och Södra Östersjöns vattenmyndighet ansvarar för att ta fram förvaltningsplan*, miljö kvalitetsnormer (mkn)* och åtgärdsprogram för distriktet inför varje ny förvaltningscykel. Under perioden 1 november 2014 till 30 april 2015 samråder vi om det som ska gälla för nästa sexårsperiod. Då kan alla berörda lämna synpunkter på förslagen innan dokumenten beslutas. Samrådet är en viktig del i att kunna samla in behov och synpunkter från olika aktörer så att den slutliga planeringen kan göras utifrån ett så brett underlag som möjligt.

Vad behöver göras 2015-2021?

I den första delen av förslaget till Förvaltningsplan beskrivs vad som behöver göras under förvaltningscykeln 2015-2021. Denna del är ännu inte komplett och bland annat kommer en övergripande planering för kommande sexårscykel info-gas till beslutet i december 2015.

Vattenmyndigheternas vision är att vi i Sverige tillsammans ska arbeta för att värna vattnets värden. Vi vill kunna se tydliga tecken på förbättrad vattenkvalitet i yt- och grundvatten så att möjligheten till tillväxt och utveckling för hela samhället inte begränsas, så att fiskar och andra vattenlevande organismer inte påverkas negativt och så att vi har ett säkert skydd för vårt dricksvatten. Styrmedel och fysiska åtgärder ska tillsammans bidra till att dessa mål uppnås.

Vad har gjorts 2009-2015?

I övriga delar av förslaget till Förvaltningsplan beskrivs övergripande hur arbetet har genomförts under perioden 2009-2015 och resultatet av det. Denna del är omfattande vilket beror på att både vattenförvaltningsförordningen (vff)¹ och EU ställer krav på Sverige att dokumentera och rapportera vilket arbete som genomförts. Avsnitten kan fungera som kunskapsunderlag och kan vara till nytta i arbetet med att förstå förutsättningarna och målsättningen för vattenförvaltningen.

Med detta som utgångspunkt hoppas vi att det ska bli lättare att under samrådet föreslå förbättringar i processen inför kommande förvaltningscykel.

I mångt och mycket drivs arbetet med vattenförvaltningen på samma sätt över hela landet. Därför är grundmaterialet i förvaltningsplanen samma i de fem vattendistrikten. Men vilken kvalitet vattnen har, vilka miljöproblem som finns och vilka åtgärder som är viktigast att genomföra skiljer sig åt. Detta hänger naturligtvis ihop med de naturgivna förutsättningarna samt vilka verksamheter och vilken befolkningstäthet som finns i distriktet.

Hur mår vattnet i Södra Östersjöns vattendistrikt?

Många vatten har bedömts ha en lägre status än tidigare. Den nya bedömningen från 2014 är baserad på ett bättre dataunderlag, framförallt för biologiska parametrar, och metodiken för statusklassificering har också vidareutvecklats. Nya bedömningsgrunder för fysisk påverkan/status ger en tydligare bild av effekter på ekosystemen, vilket visar på större problem än tidigare bedömningar. Skillnaderna i vattenstatus mellan 2009 och 2014 är snarare en effekt av bättre kunskap och nya metoder än en försämring av miljön. Det är alltså för tidigt att dra slutsatser utifrån skillnader i status mellan 2009 och 2014. Att bedömningarna är mer tillförlitliga innebär ett steg i rätt riktning mot ett säkrare underlag för att identifiera förbättringsbehov och föreslå åtgärder. Även om kunskapen om både status och problem har ökat avsevärt runt om i landet, så är bristen på kunskap om våra grundvattenförekomster fortfarande mycket stor.

De största utmaningarna i Södra Östersjöns vattendistrikt

Södra Östersjön har fem utmaningar som har identifierats och prioriterats. I åtgärdsprogrammet presenteras konkreta åtgärder för respektive miljöproblem.

1. Övergödning fortfarande ett stort problem
2. Dricksvattenförsörjningen måste säkras
3. Effekter av miljögifter från både pågående och gamla utsläpp behöver minskas
4. Öppna upp för fria vandringsvägar och minska den fysiska påverkan
5. Översvämningar och vattenbrist i ett förändrat klimat måste hanteras

Framgångsfaktorer för arbetet

Många av de styrmedel som behöver genomföras i vattenförvaltningsarbetet leder till konkreta åtgärder i miljön genom kommunernas arbete inom sitt breda ansvarsområde, vilket innebär att kommunerna har en nyckelroll i förvaltningen av vatten. Samarbetet mellan myndigheter och kommuner och mellan kommuner behöver dock stärkas för att det ska bli tydligt vad som behöver göras i ett avrinningsområdesperspektiv.

Utöver detta ser vi att arbetet med vattenråd i Södra Östersjöns distrikt har lett till mycket goda resultat, dels i den allmänna medvetenheten om vattenfrågor, dels i åtgärdsarbetet hos kommuner, företag, aktionsgrupper och privatpersoner. Vattenmyndigheten kommer att fortsätta stödja detta arbete på olika sätt, och ser

att vattenråden har en stor potential att bli den plattform som behövs för att verkligen kunna integrera olika aspekter på vattenfrågan.

Vi är många som tar ansvar för att skydda och bevara vattenresurserna för framtiden och arbeta för en långsiktigt hållbar vattenanvändning.

Sammanfattning av förslaget till åtgärdsplan för Södra Östersjöns vattendistrikt 2015 - 2021

Södra Östersjöns vattendistrikt är ett vattenrikt område med många vattendrag, sjöar och grundvatten samt en tredjedel av Sveriges kuststräcka. Det finns stora geografiska skillnader inom distriktet, till exempel mellan inlandets och kustens förutsättningar, mellan skogsbygderna och de jordbruksintensiva delarna, mellan områden med god tillgång på vatten och där vatten är en bristvara. Det finns även stora skillnader mellan befolkningstäta områden och mer glesbefolkade bygder, mellan stad och land, mellan områden med äldre verksamheter och nya exploateringar.

Arbetet att behålla eller återskapa god vattenkvalitet tar sin utgångspunkt i avrinningsområdenas avgränsningar, det vill säga hur vattnet rinner och uppehåller sig i landskapet. Ett avrinningsområde kan i olika delar vara påverkat av olika miljöproblem och detta i sin tur innebär att vi måste tänka och planera i ett uppströms/nedströms perspektiv för att förstå förutsättningar och göra de mest lämpliga åtgärderna på rätt plats. I sammanfattningarna av distriktet 59 åtgärdsområden uppdelade efter avrinningsområden, finns information och underlag till åtgärdsförslag för både avrinningsområdet och per specifik vattenförekomst (bilaga 1).

I avsnittet ”Åtgärder som behöver vidtas av myndigheter och kommuner” finns samtliga 78 åtgärder som är riktade till myndigheter och kommuner för att möta behovet av att förbättra vattenkvaliteten i hela landet. Av dessa är det ca 20 åtgärder som är extra viktiga att genomföra för att effektivt möta utmaningarna i distriktet. Genom åtgärder som upprätthåller och återskapar liv i våra vatten ger vi förutsättningar till utveckling av verksamheter inom bland annat turism, industri och jordbruk och till ett gott liv för barn och barnbarn.

För att få kustvatten utan algblooming och fler badbara vikar behövs fler åtgärder som motverkar dessa och andra oönskade effekter av övergödning. Drygt 25 procent av vattenförekomsterna når inte god status på grund av för hög tillförsel av fosfor och kväve. Åtgärderna kan vara allt från investeringar i ny teknik till förändringar i hur mark brukas och målet är att hitta de åtgärder som är mest kostnadseffektiva i respektive avrinningsområde.

För att långsiktigt ha tillgång till bra dricksvatten för människor, djur och vatten för industriella ändamål inom till exempel livsmedelsindustrin behöver ytterligare 340 av distriktets vattenskyddsområden få ett bättre skydd.

För att människors hälsa och ekosystemens funktioner inte ska riskeras så behöver negativa effekter av miljögifter från både pågående och gamla utsläpp minskas. I alla distriktets sjöar är kvicksilver ett stort miljöproblem, men då källan

oftast är global och höga halter kommer att finnas under lång tid är det svårt att göra lokala åtgärder. Andra miljögiftsproblem kommer framförallt från förorenade områden, pågående verksamheter och bekämpningsmedel. Cirka 10 procent (42 st) av distriktets sjöar, ca 4 procent (38 st) av vattendragen och ca 20 procent (178 st) av kustvattenförekomsterna bedöms vara påverkade av sådana miljögifter.

För att öka den biologiska mångfalden och få bättre ekosystemtjänster från våra vattendrag finns det behov att öppna fria vandringsvägar och minska den fysiska påverkan. Åtgärder för att komma tillrätta med denna utmaning är mycket omfattande, till exempel föreslås drygt 1800 åtgärder för att ta bort vandringshinder eller skapa av fiskvägar behöver. Förbättrade livsbetingelser för fisk och andra vattenlevande organismer kan bland annat leda till ett ökat intresse och utrymme för sportfiske och möjlighet att utveckla naturturismen i distriktet.

Vissa verksamheter påverkar miljön på mer än ett sätt, exempelvis ger avloppsreningsverk påverkan på både övergödning och miljögifter. Å andra sidan har vissa åtgärder positiva effekter för mer än ett miljöproblem, exempelvis ger rätt utformade ekologiskt funktionella kantzoner och våtmarker positiva effekter på både biologisk mångfald och övergödningens problematik. Det är i ett samarbete mellan olika aktörer, myndigheter, kommuner, vattenråd, allmänhet, verksamhetsutövare, politiker som en ökad förståelse för komplexiteten och helhetssyn skapas.